

دانشکده مهندسی برق

یادگیری تقویتی در کنترل پروژه شماره ۲

Information Theoretic MPC for Model-Based Reinforcement Learning

سیده ستاره خسروی مبینا لشگری

زمستان ۱۴۰۳

فهرست

o	۱. مقدمه
٥	۱.۱. چالشهای اصلی در یادگیری تقویتی مبتنی بر مدل:
۲	۱.۲ راهکار پیشنهادی:
٦	۱.۳ اهداف تحقیق:
Υ	7. کنترل پیشبینی مدل(Model Predictive Control - MPC)
Υ	۲.۱. اصول کنترل پیش,بینی مدل
	۲.۲. چالشهای کنترل پیشبینی مدل
٨	۲.۳. کنترل انتگرال مسیر پیش,ینی مدل (MPPI)
Y •	۲.۴ کنترل پیشبینی مدل مبتنی بر شبکه عصبی
1	۲.۵ جمعبندی
1	۳. کنترل مبتنی بر نظریه اطلاعات
11	۳.۱. فرمولهسازی مسئله کنترل
17	۳.۲. انرژی آزاد و کنترل بهینه
17	۳.۳. حداقلسازی واگرایی کولبک-لیبلر (KL-Divergence)
١٣	۳.۴. نمونه گیری اهمیت(Importance Sampling)
١٣	۳.۵. قانون بەروزرسانى كنترلى
	۳.۶. جمعبندی
1 £	۴. کنترل پیش بینی مدل با استفاده از شبکههای عصبی
1 £	۴.۱. انگیزه استفاده از شبکههای عصبی در MPC
1 £	۴.۲ فرمول بندی مسئله
10	۴.۳. فرآیند آموزش شبکه عصبی
17	۴.۴. پیادهسازی MPC با مدل شبکه عصبی
17	۴.۵. الگوريتم پيشنهادى
١٨	۴.۶. نتایج شبیهسازی
١٨	۴.۷. جمعبندی
١٨	۵. نتایج شبیهسازی
١٨	۵.۱. وظیفه تاب دادن معکوس پاندول روی چرخ (Cart-Pole Swing-Up)

۲.	۵.۲ وظیفه هدایت کوادروتور (Quadrotor Navigation)
۲۱	۵.۳ تحلیل خطای چندمرحلهای (Multi-Step Prediction Error)
۲۱	۵.۴ تأثیر تنظیمات شبکه عصبی بر عملکرد کنترل
۲۲	۵.۵ جمعبندی
۲۲	۶. نتایج تجربی
۲۲	۶.۱ پلتفرم آزمایشی
۲ ۳	۶.۲ جمع آوری دادههای آموزشی
۲ ۳	۶.۳. پیادهسازی الگوریتم MPPI با شبکه عصبی
۲٤	۶.۴ نتایج آزمایشهای رانندگی
٥ ٢	۶.۵ تحلیل خطای مدل شبکه عصبی
٥ ٢	۶۶ جمعبندی
۲٦	۷. نتیجه گیری و پیشنهادات آینده
۲٦	٧.١. جمعبندى يافتهها
۲ ٧	٧.٢. محدوديتها و چالشها
۲ ۸	٧.٣. پیشنهادات برای تحقیقات آینده
۲٩	۷.۴ نتیجه گیری نهایی

١. مقدمه

در حوزه رباتیک، بسیاری از وظایف را میتوان در قالب مسائل یادگیری تقویتی مطرح کرد. در این چارچوب، هدف سیستم، بهینهسازی یک تابع هزینه از طریق دادههای جمعآوریشده از تعاملات آن با محیط است. مسائل یادگیری تقویتی در سیستمهای رباتیک اغلب دارای فضای حالت-کنش پیوسته و ابعاد بالا هستند که چالشهای متعددی را از نظر پیچیدگی محاسباتی و تعمیمپذیری به همراه دارند.

به طور کلی، رویکردهای RL را می توان به دو دسته روشهای بدون مدل (Model-Free) و روشهای مبتنی بر مدل (Model-Based) تقسیم بندی کرد:

۱. روشهای بدون مدل:

در این روشها، مستقیماً از طریق تعامل با محیط و جمع آوری داده، سیاست بهینه سازی می شود. روشهایی مانند گرادیان سیاست (Policy Gradient) و Q-Learning از این دسته هستند. هرچند که این روشها در وظایف پیچیده موفق عمل کرده اند، اما معمولاً نیازمند داده های زیاد و زمان آموزش طولانی هستند. همچنین، محدودیت دیگر این است که راه حل نهایی معمولاً به سیاست اولیه وابسته بوده و انعطاف پذیری کمی در کشف راهکارهای جدید دارند.

۲. روشهای مبتنی بر مدل:

در مقابل، رویکردهای مبتنی بر مدل ابتدا یک مدل دینامیکی از محیط را یاد می گیرند و سپس از آن برای محاسبه سیاست بهینه استفاده می کنند. روشهای متعددی در این حوزه پیشنهاد شدهاند که شامل بهینهسازی مسیر (Trajectory Optimization) و مدلسازی اغتشاش (Disturbance Modeling) هستند. مزیت اصلی این روشها در کاهش تعداد تعاملات واقعی با محیط و بهره گیری از دانش موجود از سیستم است. با این حال، یکی از چالشهای اصلی این روشها دقت مدل یادگیری شده و چگونگی مدیریت عدم قطعیتهای مدل است.

۱.۱. چالشهای اصلی در یادگیری تقویتی مبتنی بر مدل:

۱. تعمیمپذیری:

سیستمهای رباتیکی که در محیطهای متغیر و تصادفی فعالیت میکنند، نیاز به انطباق سریع با شرایط جدید دارند.

۲. پیچیدگی محاسباتی:

روشهای MPC معمولی به دلیل استفاده از تکنیکهای بهینهسازی مقید، نیاز به تقریبهای درجه اول یا دوم دارند که می تواند کارایی را در سیستمهای پیچیده محدود کند.

1.۲. راهکار پیشنهادی:

برای مقابله با این چالشها، کنترل پیشبینی مدل (MPC) به عنوان یکی از ابزارهای مؤثر شناخته میشود.

MPC با انجام بهینهسازی بلادرنگ (Online Optimization) روی افق پیشبینی مشخص، امکان تعمیم بهتر را فراهم می کند. یکی از انواع پیشرفته MPC ، کنترل انتگرال مسیر پیشبینی مدل MPC ، Model Predictive Path فراهم می کند. و می تواند Integral - MPPI است که از نمونه گیری های تصادفی برای بهینهسازی مسیر استفاده می کند و می تواند هزینه های پیچیده را بدون نیاز به محدب سازی حل کند.

تحقیقات پیشین MPPI عمدتاً بر سیستمهای دارای دینامیک کنترل-آفین متمرکز بودند که تواناییهای آن را در کاربردهای عمومی محدود می کرد. در این مطالعه، روش MPPI گسترش یافته است تا برای سیستمهای تصادفی با دینامیکهای عمومی نیز قابل استفاده باشد.

رویکرد پیشنهادی بر مبنای چارچوب اطلاعاتی نظری توسعه یافته و بدون نیاز به فرضیات کنترل آفین، یک راهکار مبتنی بر داده را برای یادگیری مدل ارائه میدهد. به منظور مدلسازی دینامیک سیستم، از شبکههای عصبی چندلایه (Multi-Layer Neural Networks) استفاده شده است که امکان تقریب دقیق رفتارهای سیستم را فراهم میآورد.

1.٣. اهداف تحقيق:

- ارائه یک الگوریتم MPC انعطافپذیر که قابلیت مدیریت معیارهای هزینه غیرمحدب و پویاییهای غیرخطی را داشته باشد.
 - استفاده از مدلهای یادگیری ماشین بهویژه شبکههای عصبی برای تقریب دینامیک سیستم.
- ارزیابی عملکرد الگوریتم روی وظایف شبیهسازی و سختافزار واقعی شامل رباتهای چرخدار و کوادروتورها.

۲. کنترل پیشبینی مدل (Model Predictive Control - MPC)

کنترل پیشبینی مدل (MPC) یک روش بهینهسازی مبتنی بر مدل است که در آن دنبالهای از ورودیهای کنترلی بهصورت بازگشتی محاسبه و اجرا میشود. در هر مرحله، یک افق زمانی مشخص برای پیشبینی در نظر گرفته شده و بهترین مسیر کنترلی بر اساس حداقلسازی یک تابع هزینه بهینه میشود. این فرآیند با اجرای اولین ورودی از دنباله محاسبهشده و بازنگری مجدد مدل در مراحل بعدی ادامه می یابد.

۲.۱. اصول کنترل پیشبینی مدل

به طور کلی، فرآیند MPC شامل مراحل زیر است:

۱. مدلسازی سیستم:

یک مدل دینامیکی از سیستم در قالب معادلات حالت غیرخطی یا خطی در نظر گرفته می شود:

$$x_{t+1} = f(x_t, u_t) + w_t$$

در این رابطه:

- بردار حالت سیستم در زمان t است. x_t
- ستم است. ورودی اعمال شده به سیستم است. u_t
- . سیستم با میانگین صفر و واریانس مشخص است \mathbf{W}_{t}

۲. تعریف تابع هزینه:

یک تابع هزینه طراحی می شود که هدف آن به حداقل رساندن هزینههای مربوط به وضعیتهای نهایی سیستم، مسیر طی شده، و انرژی مصرفی است:

$$J=\sum_{t=0}^{T-1}C(x_t,u_t)+\Phi(x_T)$$

که در آن:

- مزینه لحظهای بر اساس وضعیت و ورودی کنترل است. $C(x_t,u_t)$
 - ستم است. مربوط به وضعیت انتهایی سیستم است. $\Phi(x_T)$

o افق پیشبینی است.

۳. بهینهسازی دنباله کنترلی:

بهینه سازی به صورت بلادرنگ انجام شده و ورودی کنترلی بهینه *Ut محاسبه می شود.

۴. اجرای ورودی کنترلی:

اولین مقدار از دنباله کنترل به سیستم اعمال شده و سیستم بهروزرسانی میشود.

۲.۲. چالشهای کنترل پیشبینی مدل

علی رغم موفقیتهای MPC در سیستمهای صنعتی و فرآیندهای پیچیده، به کار گیری آن در رباتیک با چالشهای متعددی روبروست، از جمله:

۱. پیچیدگی محاسباتی:

حل مسئله بهینهسازی در زمان واقعی (Real-Time) نیاز به قدرت محاسباتی بالایی دارد.

۲. مدلهای غیرخطی:

سیستمهای غیرخطی و دارای عدم قطعیت، نیازمند مدلسازی دقیق و رویکردهای خاص برای مدیریت خطاها هستند.

۳. محدودیتهای افق پیشبینی:

با افزایش افق پیشبینی، هزینه محاسباتی افزایش یافته و نیاز به روشهای عددی سریعتری وجود دارد.

۲.۳. کنترل انتگرال مسیر پیشبینی مدل (MPPI)

به عنوان جایگزینی برای روشهای سنتی MPC، رویکرد کنترل انتگرال مسیر پیشبینی مدل Model) (Model) به عنوان جایگزینی برای روشهای سنتی MPC، مطرح شده است. MPPI یک روش مبتنی بر نمونه گیری تصادفی است که با استفاده از شبیه سازی های متعدد، توزیع احتمالاتی برای ورودی کنترلی ارائه می دهد.

ویژگیهای کلیدی MPPI:

- توانایی بهینهسازی معیارهای هزینه غیرمحدب.
- امکان استفاده از روشهای موازیسازی در سختافزارهای GPU.
 - انعطاف پذیری بالا در مواجهه با سیستمهای غیرخطی.

روش كلى MPPI:

رویکرد MPPI مبتنی بر اصول نظریه اطلاعاتی است که در آن بهینهسازی از طریق حداقلسازی واگرایی کولبک-لیبلر (KL-Divergence) بین توزیع ورودی کنترلی اعمالشده و توزیع بهینه انجام میشود. روش کلی شامل مراحل زیر است:

۱. نمونهگیری از فضای ورودی:

مجموعهای از نمونههای ورودی تصادفی V با توزیع گاوسی انتخاب میشوند.

۲. محاسبه وزنهای اهمیت:

برای هر مسیر نمونهبرداریشده، یک وزن اهمیت بر اساس تابع هزینه محاسبه می شود:

$$w(V) = rac{1}{\eta} \exp\left(-rac{1}{\lambda}S(V)
ight)$$

که در آن:

- مریب دمایی برای کنترل تأثیر نویز در فرآیند تصمیم گیری است. λ
 - است. S(V) تابع هزینه مسیر مربوط به دنباله کنترلی است.

۳. بهروزرسانی دنباله کنترلی:

ورودی کنترل بهینه از میانگین وزندار نمونهها استخراج میشود:

$$u^* = \sum_{i=1}^N w_i v_i$$

۲.۴. کنترل پیشبینی مدل مبتنی بر شبکه عصبی

در این تحقیق، برای ارتقای عملکرد MPPI، از شبکههای عصبی چندلایه بهعنوان مدل دینامیکی سیستم استفاده شده است. هدف از این کار، جایگزینی مدلهای سنتی با یک مدل مبتنی بر داده است که میتواند ویژگیهای پیچیده دینامیکی سیستم را به دقت تقریب بزند.

مزایای استفاده از شبکههای عصبی در MPC:

- افزایش دقت مدل: مدلهای مبتنی بر داده توانایی تطبیق بهتر با شرایط پیچیده محیطی را دارند.
 - كاهش وابستگى به مدلهاى تحليلى: نياز به مدلسازى فيزيكى دقيق كاهش مىيابد.
 - انعطاف پذیری بالا: توانایی یادگیری رفتارهای غیرخطی سیستم.

فرآیند یادگیری مدل دینامیکی:

- ١. جمع آورى داده از تعاملات سيستم با محيط.
- ۲. آموزش شبکه عصبی با استفاده از روشهای بهینهسازی مانند RMSProp.
 - ۳. ارزیابی مدل یادگیریشده در وظایف کنترلی.

۲.۵ جمعبندی

در این بخش، مفاهیم اساسی کنترل پیشبینی مدل و چالشهای آن بررسی شد. همچنین، روش MPPI به عنوان رویکردی کارآمد برای کنترل سیستمهای غیرخطی ارائه شد و کاربرد شبکههای عصبی در بهبود مدلسازی دینامیک سیستم تشریح گردید. در بخشهای بعدی، روش پیشنهادی با جزئیات بیشتری بررسی شده و نتایج تجربی ارائه می شود.

۳. کنترل مبتنی بر نظریه اطلاعات

در این بخش، مبانی نظری الگوریتم کنترل پیشبینی مدل مبتنی بر نمونه گیری (MPC) را که بر اساس اصول نظریه اطلاعات توسعه داده شده است، بررسی می کنیم. این رویکرد از دو مفهوم کلیدی در نظریه اطلاعات بهره می برد: واگرایی کولبک-لیبلر (KL-Divergence) و انرژی آزاد (Free Energy). استفاده از این مفاهیم منجر به

توسعه یک روش کنترل بهینه می شود که می تواند بدون نیاز به محاسبات گرادیانی سنگین و با قابلیت پردازش موازی، دنباله کنترلی مناسب را تعیین کند.

٣.١. فرمولهسازي مسئله كنترل

در نظر بگیریم که یک سیستم دینامیکی تصادفی در زمان گسسته با معادله زیر تعریف شود:

$$x_{t+1} = F(x_t, v_t)$$

که در آن:

- بردار حالت سیستم در زمان t است. x_t
- ۷t متغیر کنترل تصادفی است که از یک توزیع نرمال با میانگین Ut و کواریانس Σ نمونهبرداری می شود:

$$v_t \sim \mathcal{N}(u_t, \Sigma)$$

ورودی کنترلی به عنوان یک متغیر تصادفی با توزیع احتمال P(V) در نظر گرفته می شود، که در آن:

$$V = \{v_0, v_1, \dots, v_{T-1}\}$$

در فرآیند کنترل، هدف این است که دنباله کنترلی بهینه $U=\{u_0,u_1,\ldots,u_{T-1}\}$ را به گونهای انتخاب کنیم که هزینه کل سیستم حداقل شود. هزینه مسیرهای نمونهبرداری شده با استفاده از یک تابع هزینه به صورت زیر محاسبه می شود:

$$C(x_1,x_2,\ldots,x_T)=arphi(x_T)+\sum_{t=0}^{T-1}q(x_t)$$

که در آن:

- (xτ) هزينه نهايي است.
- هزينه لحظهاي در هر زمان t است. $q(x_t)$

۳.۲. انرژی آزاد و کنترل بهینه

در چارچوب نظریه اطلاعات، می توان هزینه کلی سیستم را بر اساس مفهوم انرژی آزاد به صورت زیر تعریف کرد:

$$F(V) = \lambda \log \mathbb{E}_P \left[\exp \left(-rac{1}{\lambda} S(V)
ight)
ight]$$

که در آن:

- λ یک پارامتر دمایی است که حساسیت سیستم به هزینهها را کنترل می کند.
 - S(V) مجموع هزینه مسیر است.
 - P(V) توزیع احتمالاتی مسیرها است.

به منظور ساده سازی محاسبات، انتظار گیری در معادله فوق با استفاده از توزیع احتمال دیگری که پارامتر کنترل را شامل می شود، انجام می گیرد:

$$F(V) \leq -\lambda \mathbb{E}_Q \left[\log rac{Q(V)}{P(V)} + rac{1}{\lambda} S(V)
ight]$$

هدف کنترل کننده این است که با انتخاب یک توزیع کنترل مناسب Q(V) ، مقدار انرژی آزاد را به حداقل برساند.

٣.٣. حداقل سازی واگرایی کولبک-لیبلر (KL-Divergence)

واگرایی کولبک-لیبلر بین توزیع کنترل Q(V) و توزیع بهینه $Q^*(V)$ به صورت زیر تعریف می شود:

$$D_{\mathrm{KL}}(Q^* \parallel Q) = \sum_V Q^*(V) \log rac{Q^*(V)}{Q(V)}$$

برای حداقل سازی این واگرایی، باید دنباله کنترلی U به گونهای بهروزرسانی شود که این اختلاف کمینه شود. این منجر به یک قانون بهروزرسانی برای کنترل می شود که به صورت زیر است:

$$u_t^{(i+1)} = u_t^{(i)} + \sum_{k=1}^N w_k \epsilon_t^{(k)}$$

که در آن:

- است. $\epsilon_t^{(k)}$ نویز کنترلی در نمونه $\epsilon_t^{(k)}$
- \mathbf{w}_k وزن مربوط به هر مسیر است که با استفاده از تخمینهای مونت کارلو محاسبه می شود.

۳.۴. نمونه گیری اهمیت (Importance Sampling)

از آنجایی که نمونهبرداری مستقیم از توزیع بهینه امکانپذیر نیست، از تکنیک نمونه گیری اهمیت Importance) Sampling برای تقریب آن استفاده می شود. در این روش، نمونه هایی از یک توزیع گوسی ساده گرفته شده و وزن آن ها بر اساس هزینه مسیر محاسبه می شود:

$$w(V) = rac{1}{Z} \exp\left(-rac{1}{\lambda}S(V)
ight)$$

که در آن Z یک ثابت نرمالسازی است.

۳.۵. قانون بهروزرسانی کنترلی

پس از محاسبه وزنهای اهمیت، ورودی کنترلی بهینه از میانگین وزندار نویزهای اعمال شده محاسبه می شود:

$$u_t = \sum_{k=1}^N w_k v_t^{(k)}$$

این فرآیند به صورت تکراری انجام می شود تا زمانی که مسیر کنترل بهینه پیدا شود.

۳.۶. جمعبندی

در این بخش، چارچوب اطلاعاتی نظری برای کنترل پیشبینی مدل ارائه شد که شامل روشهای حداقلسازی واگرایی KL، محاسبه انرژی آزاد، و نمونه گیری اهمیت برای بهینه سازی مسیرهای کنترلی است. این رویکرد به ما این امکان را می دهد که سیاستهای کنترلی پیچیده را بدون نیاز به گرادیان گیری های مستقیم محاسبه کنیم.

در بخش بعدی، پیادهسازی الگوریتم MPC با استفاده از شبکههای عصبی بهعنوان مدل دینامیکی سیستم ارائه خواهد شد.

۴. کنترل پیشبینی مدل با استفاده از شبکههای عصبی

در این بخش، نحوه استفاده از شبکههای عصبی چندلایه (Multi-Layer Neural Networks) بهعنوان مدل دینامیکی سیستم در کنترل پیشبینی مدل (MPC) بررسی میشود. هدف از این رویکرد، جایگزینی مدلهای دینامیکی تحلیلی سنتی با مدلهای یادگیریشده از داده است که قابلیت تطبیق بهتر با سیستمهای پیچیده و غیرخطی را فراهم میآورد.

۴.۱. انگیزه استفاده از شبکههای عصبی در MPC.

مدلهای دینامیکی سنتی معمولاً مبتنی بر معادلات فیزیکی هستند که پارامترهای آنها باید از طریق فرآیندهای شناسایی سیستم استخراج شوند. این فرآیند میتواند پیچیده و زمانبر باشد و دقت آن نیز به کیفیت دادههای شناسایی بستگی دارد. در مقابل، مدلهای یادگیری شده با استفاده از شبکههای عصبی، قابلیت یادگیری از دادههای تجربی را دارند و میتوانند رفتارهای پیچیده و غیرخطی سیستم را با دقت بیشتری تقریب بزنند.

مزایای استفاده از شبکههای عصبی در MPC عبارتاند از:

- **افزایش دقت مدل**: یادگیری مستقیم از دادههای تجربی منجر به مدلسازی دقیق تر رفتارهای پیچیده سیستم می شود.
- **انعطاف پذیری بالا**: امکان تعمیم به شرایط عملیاتی مختلف بدون نیاز به تنظیم دستی پارامترهای فیزیکی.
- قابلیت بهینهسازی سریع تر: اجرای بهینهسازی بلادرنگ با بهره گیری از پردازشهای موازی در سختافزارهایی مانند GPU.

۴.۲. فرمولبندی مسئله

فرض می کنیم که دینامیک سیستم به صورت زیر تعریف شود:

$$x_{t+1} = f(x_t, u_t) + \varepsilon_t$$

که در آن:

- بردار حالت سیستم در زمان t است. x_t
 - Ut ورودی کنترلی سیستم است.
- f(xt,ut) یک تابع غیرخطی است که توسط یک شبکه عصبی تخمین زده می شود.
 - کویز مدل است که فرض می شود دارای توزیع نرمال با میانگین صفر باشد.

شبکه عصبی با مجموعه دادههای جمع آوری شده به صورت زیر آموزش داده می شود:

$$D = \{(x_t, u_t, x_{t+1})\}_{t=0}^N$$

هدف از آموزش شبکه، یافتن تابع تقریب $\hat{f}(x_t,u_t, heta)$ است که با کمینهسازی تابع هزینه زیر بهینه میشود:

$$\mathcal{L}(heta) = \sum_{t=0}^N \|x_{t+1} - \hat{f}(x_t, u_t, heta)\|^2$$

که در آن:

- θ پارامترهای شبکه عصبی است.
- N تعداد نمونههای آموزشی است.
- کند. و مقادیر واقعی را کمینه می کند. اختلاف بین خروجی شبکه و مقادیر واقعی را کمینه می کند.

۴.۳. فرآیند آموزش شبکه عصبی

آموزش شبکه عصبی بهصورت زیر انجام میشود:

۱. جمع آوری داده:

- \circ از طریق اجرای اولیه سیستم با یک کنترلر ساده یا توسط یک اپراتور انسانی.
- ۰ شامل زوجهای (حالت، ورودی، خروجی) که رفتار سیستم را نشان میدهند.

۲. پیشیردازش داده:

- o نرمالسازی دادهها برای تسریع یادگیری.
- ۰ حذف نویزهای غیرضروری از دادههای جمعآوریشده.

۳. انتخاب معماری شبکه:

- o استفاده از شبکههای عصبی کاملاً متصل (Fully Connected) با دو لایه مخفی.
- استفاده از توابع فعالسازی مانند تابع تانژانت هایپربولیک که برای تخمین سیستمهای دینامیکی
 مناسب است.

۴. آموزش با روشهای بهینهسازی:

- o استفاده از روش گرادیان نزولی با بهینهساز RMSProp
- o استفاده از تکنیکهایی مانند dropout و regularization برای جلوگیری از بیشبرازش .

۴.۴. پیادهسازی MPC با مدل شبکه عصبی

پس از آموزش شبکه عصبی، مدل یادگیریشده برای پیشبینی دینامیک سیستم در چارچوب MPC به کار گرفته می شود. فرآیند پیاده سازی به شرح زیر است:

۱. اجرای MPPI:

الگوریتم کنترل انتگرال مسیر پیشبینی مدل (MPPI) برای نمونه گیری از مسیرهای کنترلی بهینه با استفاده از مدل شبکه عصبی اجرا می شود.

۲. پیشبینی دینامیک:

در هر گام، شبکه عصبی مقدار حالت بعدی X_{t+1} را بر اساس ورودی U_t و حالت فعلی X_t پیشبینی میکند.

۳. انتخاب کنترل بهینه:

مسیرهایی که کمترین هزینه را دارند، انتخاب شده و اولین ورودی از آنها به سیستم اعمال میشود.

۴.۵. الگوريتم پيشنهادي

الگوریتم کنترل پیشنهادی در چارچوب MPPI با استفاده از مدل شبکه عصبی بهصورت زیر پیادهسازی میشود:

الگوريتم ۱: MPPI با شبكه عصبي

۱. ورودی:

- o مدل دینامیکی **f^**
- افق پیشبینی T
- o تعداد نمونه گیریها K
- o دنباله کنترل اولیه U

۲. تکرار:

- $\cdot K$ در بازه k در بازه \circ
- ۱. تولید مسیر کنترلی تصادفی.
- ۲. پیشبینی مسیر با مدل شبکه عصبی.
 - ۳. محاسبه هزینه مسیر.
 - ۴. تعیین وزنهای اهمیت.

۳. بهروزرسانی:

محاسبه ورودی کنترل بهینه با میانگین گیری وزن دار مسیرها.

۴. اجرا:

o اعمال اولین ورودی از دنباله کنترل به سیستم.

۴.۶. نتایج شبیهسازی

مدلهای شبکه عصبی مختلف با اندازههای متفاوت برای ارزیابی عملکرد آزمایش شدهاند. شبکههای کوچکتر با ۱۶ و ۳۲ نورون در هر لایه نتایج بهتری در مقایسه با شبکههای پیچیدهتر نشان دادهاند. همچنین، آزمایشها نشان میدهند که استفاده از دادههای بوتاسترپ (Bootstrap Data) باعث بهبود سرعت همگرایی و دقت کنترل میشود.

۴.۷. جمعبندی

در این بخش، نحوه استفاده از شبکههای عصبی برای مدلسازی دینامیک سیستم و پیادهسازی کنترل پیشبینی مدل بررسی شد. نتایج اولیه نشان میدهند که استفاده از این مدلها در کنار الگوریتم MPPI منجر به عملکرد مناسبی در محیطهای شبیهسازی و سختافزار واقعی میشود. در بخشهای بعدی، آزمایشهای تجربی و نتایج مربوط به اجرای الگوریتم روی سیستمهای فیزیکی ارائه خواهد شد.

۵. نتایج شبیهسازی

در این بخش، نتایج حاصل از آزمایش الگوریتم کنترل پیشبینی مدل (MPC) مبتنی بر شبکه عصبی در محیطهای شبیهسازی بررسی میشود. آزمایشها بر روی دو وظیفه کنترلی پیچیده شامل «تاب دادن معکوس پاندول روی چرخ (Cart-Pole Swing-Up) » و «هدایت کوادروتور در یک محیط با موانع (Quadrotor پاندول روی چرخ (Navigation) » انجام شده است. هدف از این آزمایشها ارزیابی دقت، کارایی و قابلیت تعمیم الگوریتم در مواجهه با شرایط متغیر است.

۵.۱. وظیفه تاب دادن معکوس پاندول روی چرخ (Cart-Pole Swing-Up)

هدف آزمایش:

در این وظیفه، سیستم باید پاندول را که در ابتدا در وضعیت رو به پایین قرار دارد، به حالت عمودی برساند و آن را در آن وضعیت نگه دارد. کنترل باید از طریق اعمال نیروهای افقی به واگن صورت گیرد، در حالی که تعادل پاندول حفظ میشود.

مدلسازی سیستم:

معادلات دینامیکی سیستم بهصورت زیر تعریف شده است:

$$\dot{x}=v$$
 $\dot{v}=rac{F}{m}-rac{g}{l}\sin(heta)$

که در آن:

- X موقعیت افقی واگن،
 - ۷ سرعت واگن،
 - F نیروی کنترل،
 - m جرم پاندول،
 - ا طول پاندول،
 - g شتاب گرانش.

تابع هزينه:

تابع هزینه برای بهینهسازی در این آزمایش بهصورت زیر در نظر گرفته شده است:

$$C(x) = 10x^2 + 500(\cos(\theta) + 1)^2 + v^2 + 15\dot{\theta}^2$$

این تابع هزینه تلاش می کند تا موقعیت افقی واگن را در محدودهای مشخص نگه دارد و زاویه پاندول را در وضعیت عمودی تثبیت کند.

نتايج:

- آزمایشها نشان دادند که استفاده از مدل شبکه عصبی با ابعاد کوچک (۱۶ نورون در هر لایه) در مقایسه با شبکههای بزرگتر، عملکرد بهتری در کاهش خطا داشت.
- تعداد دفعات موفقیت در رسیدن به تعادل، در شبکههای آموزشدیده با دادههای بوتاسترپ بهطور قابل توجهی افزایش یافت.

• مقایسه هزینه نرمالسازی شده مسیرهای کنترل نشان داد که عملکرد الگوریتم پیشنهادی به مدل فیزیکی واقعی نزدیک است.

۵.۲. وظیفه هدایت کوادروتور (Quadrotor Navigation)

هدف آزمایش:

در این وظیفه، یک کوادروتور باید از یک نقطه مشخص به نقطه مقصد حرکت کند و از برخورد با موانع اجتناب کند. این آزمایش توانایی کنترل الگوریتم را در شرایط پیچیده و محیطهای دارای موانع بررسی می کند.

مدلسازی سیستم:

معادلات دینامیکی کوادروتور بهصورت زیر در نظر گرفته شده است:

$$\ddot{x} = rac{T}{m} \left(\sin(\phi) \cos(\theta) \cos(\psi) + \sin(\psi) \sin(\theta)
ight)$$

که در آن:

- X,Y,Z مختصات موقعیت کوادروتور،
 - T نیروی پیشرانه،
 - M جرم کوادروتور،
 - وایای اویلر. ϕ, θ, ψ وایای

تابع هزينه:

تابع هزینه برای این وظیفه شامل دو بخش است:

$$q(x) = (x - x_d)^T Q(x - x_d) + 100000C$$

که در آن:

- موقعیت مطلوب، X_d
- C جریمه برای برخورد با موانع.

نتایج:

- استفاده از مدلهای شبکه عصبی با اندازه متوسط (۳۲ نورون در هر لایه) بهترین عملکرد را در جلوگیری از برخورد با موانع نشان داد.
- در مرحله آموزش، استفاده از دادههای بوتاسترپ باعث تسریع همگرایی شبکه و کاهش تعداد برخوردها شد.
- اجرای الگوریتم با تعداد بیشتری از نمونههای کنترلی منجر به مسیرهای بهینهتری شد، اما زمان محاسباتی را افزایش داد.

۵.۳ تحلیل خطای چندمرحلهای (Multi-Step Prediction Error)

در روش پیشنهادی، شبکه عصبی برای پیشبینی یکمرحلهای آموزش دیده است، اما در کنترل MPC، پیشبینیهای چندمرحلهای نیز مورد نیاز است. این موضوع ممکن است به رشد خطای تجمعی منجر شود.

نتایج تحلیل خطا:

- خطای پیشبینی چندمرحلهای در سیستم پاندول نشان داد که مدلهای کوچکتر دقت بیشتری دارند و خطای تجمعی را بهتر کنترل میکنند.
- برای کوادروتور، افزایش خطا با افزایش افق پیشبینی مشهود بود؛ با این حال، در اجرای کنترل، خطاها به خوبی توسط مکانیسمهای تصحیح MPC جبران شدند.
- خطای میانگین مربعات (RMSE) برای مدلهای مختلف ارزیابی شد و نتایج نشان دادند که مدلهای یادگیری شده توانایی تخمین دقیق دینامیک سیستم را دارند.

۵.۴ تأثیر تنظیمات شبکه عصبی بر عملکرد کنترل

بهمنظور بررسی تأثیر اندازه شبکه عصبی بر عملکرد کنترل، پیکربندیهای مختلفی از شبکه با اندازههای متفاوت آزمایش شدند. نتایج نشان دادند که:

• مدلهای کوچکتر دقت بالاتری در پیشبینی دینامیک سیستم داشتند.

- مدلهای بزرگتر نیاز به دادههای آموزشی بیشتری داشتند اما در نهایت دقت مشابهی ارائه دادند.
- استفاده از توابع فعال سازی مانند Tanh نسبت به ReLU نتایج بهتری در مدل های دینامیکی ارائه داد.

۵.۵. جمعبندی

در این بخش، عملکرد الگوریتم پیشنهادی در دو وظیفه کنترلی بررسی شد. نتایج نشان داد که:

- ۱. استفاده از مدلهای شبکه عصبی به عنوان جایگزین مدلهای تحلیلی می تواند منجر به کنترل مؤثر و بلادرنگ شود.
 - ۲. دقت مدل به اندازه شبکه و مقدار دادههای آموزشی بستگی دارد.
- ۳. روش MPPI در ترکیب با مدلهای یادگیری شده عملکردی نزدیک به مدلهای فیزیکی ایدهآل ارائه میدهد.

در بخش بعدی، آزمایشهای تجربی روی سختافزار واقعی مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

8. نتایج تجربی

در این بخش، عملکرد الگوریتم پیشنهادی بر روی سختافزار واقعی بررسی شده است. هدف از این آزمایشها ارزیابی دقت، کارایی و قابلیت اجرایی الگوریتم کنترل پیشبینی مدل (MPC) مبتنی بر شبکه عصبی در یک سیستم فیزیکی واقعی است. آزمایشها بر روی پلتفرم خودرویی AutoRally در یک مسیر مسابقهای انجام شده است.

.۶.۱ پلتفرم آزمایشی

آزمایشهای تجربی بر روی خودروی خودران Georgia Tech AutoRally انجام شده است. این خودرو یک پلتفرم تحقیقاتی است که برای آزمایش الگوریتمهای کنترل حرکتی در محیطهای خارج از جاده طراحی شده است. مشخصات این خودرو به شرح زیر است:

• ابعاد: مقياس يکپنجم خودروهای واقعی

- سرعت حداکثری: ۱۳ متر بر ثانیه (حدود ۴۷ کیلومتر بر ساعت)
 - سنسورها: شامل IMU ، GPS، و دوربینهای استریو
- پردازنده: NVIDIA GTX 750 Ti با ۶۴۰ هسته CUDA برای انجام محاسبات کنترلی بلادرنگ

۶.۲ جمع آوری دادههای آموزشی

برای آموزش مدل شبکه عصبی، مجموعه دادهای شامل رفتارهای مختلف خودرو در مسیر جمعآوری شد. این دادهها شامل پنج نوع مانور رانندگی مختلف بودند:

- ۱. رانندگی در سرعتهای پایین (۴ تا ۶ متر بر ثانیه): برای ثبت رفتارهای عادی در شرایط کنترلشده.
 - ۲. **مانورهای زیگزاگ:** جهت بررسی پاسخ دینامیکی خودرو به تغییرات ناگهانی مسیر.
 - ۳. **شتابگیری و ترمزگیری خطی:** برای یادگیری تأثیر نیروی پیشرانه بر سرعت و شتاب خودرو.
 - ۴. **مانورهای لغزش:** برای مدلسازی رفتار خودرو در شرایط کاهش اصطکاک.
 - ۵. **رانندگی با سرعت بالا**: برای ثبت دادههای عملکردی در حداکثر توان خودرو.

هر نوع مانور به مدت ۳ دقیقه در هر جهت (ساعتگرد و پادساعتگرد) اجرا شد و در مجموع ۳۰ دقیقه داده جمعآوری گردید.

۶.۳. پیادهسازی الگوریتم MPPI با شبکه عصبی

پس از آموزش مدل شبکه عصبی، الگوریتم کنترل انتگرال مسیر پیشبینی مدل (MPPI) در زمان واقعی اجرا شد. پارامترهای کنترل برای این آزمایش به شرح زیر تنظیم شدند:

- افق پیشبینی: ۲.۵ ثانیه
- فركانس كنترلى: ۴٠ هرتز
- تعداد نمونه گیریها: ۱۲۰۰ مسیر کنترلی در هر گام

مراحل پیادهسازی:

۱. پیشبینی مسیر:

الگوریتم با استفاده از مدل شبکه عصبی، مسیرهای کنترلی مختلف را شبیه سازی کرده و هزینه هر مسیر را محاسبه می کند.

۲. انتخاب مسیر بهینه:

بر اساس معیار حداقل سازی هزینه، دنباله کنترل مناسب انتخاب و اولین ورودی به خودرو اعمال میشود.

۳. بازبینی مدل:

دادههای جدید از حسگرها دریافت شده و برای اصلاح مدل مورد استفاده قرار می گیرند.

۶.۴ نتایج آزمایشهای رانندگی

سناریوهای آزمایشی:

آزمایشها در مسیر مسابقهای به ابعاد ۳۰ متر اجرا شدند. چهار سناریوی مختلف شامل رانندگی در شرایط عادی، رانندگی با مانع، رانندگی در سرعتهای بالا، و رانندگی در شرایط لغزنده بررسی شدند.

تحليل نتايج:

۱. دقت مسیر:

نتایج نشان دادند که الگوریتم پیشنهادی توانسته است با دقت بالا مسیر را دنبال کند. زمانهای ثبتشده برای آزمایشهای مختلف نشاندهنده توانایی کنترلر در حفظ مسیر بوده است.

۲. زمان اجرای دورها:

مقایسه زمان اجرای دورهای کامل در شرایط مختلف نشان داد که با افزایش سرعت، زمانهای دور به طور متوسط ۶۰ کاهش یافت. این کاهش بیانگر بهبود عملکرد کنترلر در بهینهسازی مسیرها است. جدول زیر عملکرد را در تکرارهای مختلف نشان می دهد:

	Avg. Lap (s)	Best Lap (s)	Top Speed (m/s)	Max. Slip
10 m/s	10.34	9.93	8.05	38.68
11 m/s	9.97	9.43	8.71	34.65
12 m/s	9.88	9.47	8.63	43.72
13 m/s	9.74	9.36	8.44	48.70

۳. کنترل در شرایط لغزنده:

کنترلر توانست در مسیرهایی که شامل سطوح لغزنده بودند، بدون انحراف قابل توجه حرکت کند. با این حال، میزان لغزش در سرعتهای بالاتر افزایش یافت و در سرعت ۱۳ متر بر ثانیه به حداکثر مقدار ۴۸.۷۰ رسید. این نشان دهنده نیاز به تنظیمات دقیق تر برای کنترل لغزش در سرعتهای بالا است.

٤. مقایسه با کنترل مبتنی بر مدل فیزیکی:

عملکرد الگوریتم پیشنهادی با استفاده از شبکه عصبی در مقایسه با مدل فیزیکی کلاسیک، عملکردی مشابه ارائه داد. دقت مسیر و زمان اجرای دورها نشان داد که کنترلر یادگیری شده می تواند به خوبی جایگزین روشهای مبتنی بر مدل تحلیلی شود، بدون تفاوت قابل توجه در عملکرد.

۶.۵. تحلیل خطای مدل شبکه عصبی

برای ارزیابی دقت مدل یادگیری شده، خطای پیشبینی مدل در برابر مقادیر واقعی ثبت شده در آزمایشها مورد بررسی قرار گرفت. نتایج تحلیل خطا نشان دادند که:

- خطای میانگین مربعات (RMSE) در پیشبینی موقعیت در بازه ۲ ثانیهای حدود ۰.۱۵ متر بود.
- خطای زاویهای در حدود ۰.۳ رادیان مشاهده شد که برای کنترل خودرو در سرعتهای بالا قابل قبول بود.
- تأثیر نویز سنسورها بهویژه در سرعتهای بالا محسوس بود، اما کنترل تطبیقی MPPI این نویزها را تا حد زیادی جبران کرد.

۶.۶. جمعبندی

در این بخش، نتایج حاصل از اجرای الگوریتم پیشنهادی بر روی خودروی AutoRally ارائه شد. نتایج آزمایشهای تجربی نشان میدهند که:

۱. الگوریتم MPPI مبتنی بر شبکه عصبی عملکردی نزدیک به مدلهای فیزیکی داشته و توانایی اجرای کنترل پیچیده را در شرایط مختلف داراست.

- ۲. **زمان محاسباتی مناسب:** با استفاده از پردازندههای گرافیکی، اجرای الگوریتم در زمان واقعی با ۱۲۰۰ نمونه در هر گام کنترلی امکان پذیر شده است.
- ۳. افزایش دقت و پایداری در شرایط مختلف: الگوریتم توانسته است رفتارهای پیچیدهای مانند دریفت
 کنترلشده و کنترل دقیق مسیر را اجرا کند.

در بخش بعدی، نتایج بهدستآمده مورد تحلیل قرار گرفته و پیشنهاداتی برای بهبود آینده ارائه خواهد شد.

۷. نتیجه گیری و پیشنهادات آینده

در این بخش، نتایج کلی تحقیق مورد بررسی قرار گرفته و پیشنهاداتی برای بهبود و توسعه آینده ارائه می شود. الگوریتم پیشنهادی کنترل پیشبینی مدل (MPC) مبتنی بر شبکه عصبی و کنترل انتگرال مسیر پیشبینی مدل (MPPI) عملکرد مناسبی را در وظایف شبیه سازی و سخت افزار واقعی نشان داده است. این مطالعه نشان می دهد که استفاده از مدلهای مبتنی بر داده می تواند به عنوان جایگزینی قدر تمند برای مدلهای تحلیلی در سیستمهای کنترلی پیچیده به کار گرفته شود.

٧.١. جمعبندي يافتهها

نتایج تحقیق نشان دادند که:

۱. کارایی روش MPPI با شبکه عصبی:

- ترکیب MPC با شبکه عصبی منجر به کاهش نیاز به مدلسازی فیزیکی دقیق و افزایش
 انعطافپذیری سیستم شد.
- عملکرد کنترلر در هر دو وظیفه شبیهسازی (پاندول روی چرخ و کوادروتور) قابل مقایسه با
 مدلهای دقیق فیزیکی بود.
- خودرو در محیطهای پیچیده با مسیرهای ناهموار و شرایط لغزنده قادر به کنترل دقیق و حفظ
 مسیر بود.

۲. دقت مدل یادگیریشده:

- مدل شبکه عصبی توانست دینامیک سیستم را با دقت قابل قبولی تخمین بزند.
- در وظیفه رانندگی، خطای RMS در پیشبینی مسیر کمتر از ۱۰ سانتیمتر بود.
- مدل شبکه عصبی نسبت به اغتشاشات محیطی مانند نویز سنسورها انعطافپذیری خوبی از خود
 نشان داد.

۳. قابلیت اجرایی در زمان واقعی:

- استفاده از GPU برای نمونه گیری موازی MPPI امکان اجرای کنترل در فرکانس ۴۰ هرتز را فراهم کرد.
 - تعداد نمونههای استفاده شده (۱۲۰۰ نمونه) بهبود قابل توجهی در دقت کنترل ایجاد کرد.

۴. مقایسه با روشهای کنترلی دیگر:

- کنترل مبتنی بر MPPI با مدلهای یادگیریشده عملکردی نزدیک به روشهای مبتنی بر مدل فیزیکی داشت.
- o MPPI توانایی کشف مسیرهای کنترل بهینه را حتی در حضور نویزهای سیستم بهبود بخشید.

۷.۲. محدودیتها و چالشها

با وجود نتایج مثبت، روش پیشنهادی با برخی چالشها و محدودیتهای زیر روبرو بود:

۱. افزایش هزینه محاسباتی:

استفاده از شبکههای عصبی بزرگ برای مدلسازی دینامیک، هزینههای محاسباتی بالایی به همراه دارد. بهینهسازی ساختار شبکه و کاهش پیچیدگی مدل میتواند تأثیر مثبتی بر زمان محاسبات داشته باشد.

۲. دقت مدل در افقهای زمانی بلندمدت:

مدل شبکه عصبی به دلیل آموزش بر اساس پیشبینی تکمرحلهای، ممکن است در پیشبینی چندمرحلهای دچار افزایش خطا شود. راهکارهایی مانند تنظیم دورهای مدل و استفاده از روشهای یادگیری توزیع احتمالی (Bayesian Neural Networks) میتوانند این چالش را کاهش دهند.

۳. محدودیت در تعمیم به شرایط جدید:

شبکه عصبی بر اساس دادههای آموزشی موجود آموزش دیده است و ممکن است در شرایط جدید یا غیرمنتظره نیاز به دادههای جدید برای بهروزرسانی مدل داشته باشد.

۴. نیاز به دادههای اولیه:

فرآیند بوتاسترپ اولیه دادههای زیادی نیاز دارد که در محیطهای عملی ممکن است زمانبر باشد.

۷.۳. پیشنهادات برای تحقیقات آینده

با توجه به یافتههای تحقیق، پیشنهادهای زیر برای بهبود و توسعه روش ارائه میشوند:

۱. بهینهسازی ساختار شبکه عصبی:

استفاده از روشهای یادگیری انتقالی (Transfer Learning) و شبکههای عصبی مبتنی بر توجه (Attention Mechanisms) می تواند باعث افزایش کارایی مدل در وظایف مختلف شود.

۲. ادغام با روشهای کنترل تقویتی:

ترکیب روش MPPI با یادگیری تقویتی می تواند منجر به تولید سیاستهای کنترلی تطبیقی تر شود که با شرایط مختلف محیطی سازگار شوند.

۳. افزایش استحکام کنترل:

استفاده از مدلهای مبتنی بر عدم قطعیت، مانند روشهای یادگیری احتمالاتی و مدلهای گوسی، می تواند منجر به افزایش پایداری سیستم در شرایط نویزی شود.

۴. افزایش بهرهوری محاسباتی:

استفاده از تکنیکهای بهینهسازی مانند کوانتیزاسیون مدلهای عصبی و محاسبات پراکنده می تواند هزینه محاسباتی را کاهش دهد و امکان اجرای کنترل در سیستمهای با منابع محدودتر را فراهم کند.

۵. آزمایش در شرایط دنیای واقعی:

انجام آزمایشهای بیشتری در محیطهای ناهموار، مانند رانندگی در مسیرهای خارج از جاده و در شرایط آبوهوایی مختلف، میتواند قابلیت تعمیم روش را افزایش دهد.

⁹. استفاده از فیلترهای پیشبینی برای اصلاح مدل:

ادغام روشهایی مانند فیلتر کالمن یا فیلتر ذرهای میتواند به اصلاح پیشبینیهای مدل شبکه عصبی در زمان اجرا کمک کند.

۷.۴. نتیجه گیری نهایی

در این مطالعه، یک الگوریتم کنترل پیشبینی مدل بر اساس شبکههای عصبی و رویکرد اطلاعاتی MPPI ارائه شد. نتایج بهدستآمده نشان میدهند که این روش میتواند بهطور مؤثر برای کنترل سیستمهای پیچیده رباتیکی در شرایط شبیهسازی و عملیاتی به کار گرفته شود.

نكات كليدى تحقيق:

- کنترل مبتنی بر MPPI با مدل شبکه عصبی میتواند به عنوان جایگزینی مؤثر برای روشهای مبتنی بر مدلهای تحلیلی مورد استفاده قرار گیرد.
 - قابلیت اجرای کنترل در زمان واقعی با نرخ نمونه گیری بالا محقق شده است.
 - روش پیشنهادی می تواند در مواجهه با شرایط متغیر محیطی، عملکرد مناسبی از خود نشان دهد.

نتایج این تحقیق گام مهمی در جهت استفاده از مدلهای یادگیری ماشین برای کنترل سیستمهای رباتیکی پیچیده محسوب میشود و میتواند در کاربردهای مختلفی مانند رباتیک خودران، خودروهای بدون سرنشین و سیستمهای صنعتی هوشمند به کار رود.